

2024. évi menekültügyi jelentés

Összefoglaló



2024. évi menekültügyi jelentés

Éves jelentés az Európai Unió menekültügyi
helyzetéről

ÖSSZEFOGLALÓ

2024. június



© Az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége (EUAA), 2024

Sem az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége (EUAA), sem az EUAA nevében eljáró személyek nem felelősek a jelen kiadványban foglalt információk esetleges felhasználásáért.

Borítókép: iStock/[Halfpoint](#)

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2024

PDF BZ-AH-24-001-HU-N ISBN 978-92-9403-954-5 ISSN 2600-3023 doi: 10.2847/854096

A kiadvány sokszorosítása a forrás megjelölésével engedélyezett. Az EUAA szerzői joga alá nem tartozó fényképek vagy egyéb anyagok felhasználásához vagy sokszorosításához közvetlenül a szerzői jog tulajdonosától kell engedélyt kérni.

Előszó

A közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) létrehozása óta először fordult elő, hogy Európának ilyen nagyszámú, védelmet kereső embernek kellett segítséget nyújtania. 2023-ban a menedékjog iránti kérelmek száma a 2015–2016-os menekültügyi válságra emlékeztető szintre emelkedett. A valóságban azonban az országok sokkal több ember számára biztosítottak védelmet, mivel az orosz invázió kezdete óta több mint 4,3 millió ideiglenes védelemben részesülő személyt regisztráltak, a 2023-ban érkezett több mint 1,1 millió menedékkérő mellett.

Mindezek fényében az új migrációs és menekültügyi paktum elfogadása fontos pillanatot jelentett az EU számára egyedülálló multinacionális menekültügyi rendszerének továbbfejlesztésében. Ezt a sikert a politikai akarat, a rugalmasság és a fejlett keretrendszer részleteinek pontosítására irányuló, széles körű szakmai erőfeszítések katalizálták. A paktum kulcsszerepet játszik majd a gyakorlatok közelítésében, és lehetővé teszi az EU+ országok számára a menedékkérők nagy számának kezelését.



Egy dolgot azonban tisztán kell látnunk: a tagállamoknak az elkövetkező években továbbra is kitartást kell tanúsítaniuk. További munkára van szükség a meglévő elmaradások ledolgozása, a beérkező kérelmek megnövekedett számának hatékony feldolgozása, valamint a védelmet kérelmezők számára szálláshelyek biztosítása érdekében. Ezzel egyidejűleg a hatóságoknak át kell alakítaniuk menekültügyi és befogadási rendszereiket, hogy igazodjanak a paktumban meghatározott közös eljárásokhoz. Nyilvánvaló, hogy ehhez további erőforrásokra és részletes nemzeti végrehajtási tervekre lesz szükség.

Az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége (EUAA), amely immár két éve kibővített megbízással működik, továbbra is jelentős szerepet tölt be a nemzetközi védelem területén Európában azáltal, hogy, 2023-ban példa nélküli szintű operatív, technikai és képzési támogatást nyújtott. Az európai menekültügyi rendszer szempontjából jelentős előrehaladások korába lépve a jól felvértezett EUAA továbbra is segíteni fog a tagállami gyakorlatok harmonizálásában, a szakértelem bővítésében és Európa védelmi megoldások nyújtására való képességének javításában.

Nina Gregori
ügyvezető igazgató
Az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége



Tartalom

Tartalom	5
Bevezetés	6
1. 2023. évi globális fejlemények a menekültügy területén	7
2. Főbb menekültügyi fejlemények az Európai Unióban 2023-ban.....	8
3. A közös európai menekültügyi rendszer működése	9
1. Ideiglenes védelem a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából menekülő személyek számára	9
3.1. Az eljárásokhoz való hozzáférés	10
3.2. A dublini eljárás	12
3.3. A védelmi igények felmérésére irányuló különleges eljárások	14
3.4. A menedékjog iránti kérelmek első fokon történő elbírálása	14
3.5. Menedékjog iránti kérelmek elbírálása másod- vagy magasabb fokon.....	16
3.6. A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadása	17
3.7. A kérelmezőket és korábbi kérelmezőket érintő őrizet szempontjai.....	18
3.8. Információhoz való hozzáférés	18
3.9. Jogi segítségnyújtás és képviselő	19
3.10. Tolmácsolási szolgáltatások	19
3.11. Származásiország-információk.....	20
3.12. Hontalanság a menekültügyi kontextusban	20
3.13. A védelem tartalma.....	21
3.14. Áttelepítés és humanitárius befogadások.....	22
4. Gyermek és különleges igényekkel rendelkező személyek a menekültügyi eljárásban	23
5. Az EUAA által nyújtott támogatás 2023-ban	25
Záró megjegyzések	27



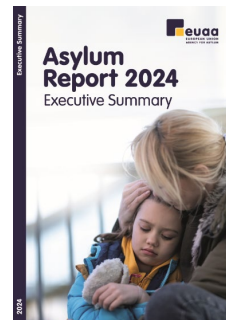
Bevezetés

A 2024. évi menekültügyi jelentés összefoglalója: Az Európai Unió menekültügyi helyzetéről szóló éves jelentés összefoglalja a nemzetközi védelem területén bekövetkezett legfontosabb fejleményeket, amelyeket a fő jelentés részletesen ismertet.

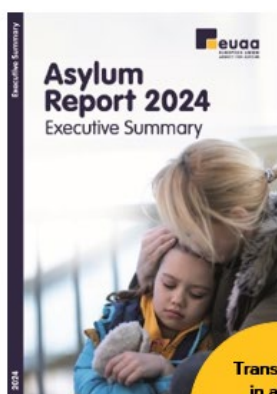
Az összefoglaló 30 nyelven érhető el, köztük az összes uniós nyelven, valamint albán, arab, macedón, orosz, szerb, török és ukrán nyelven.

A fő jelentésben szereplő információk különböző felhasználóbarát források segítségével szűrhetők:

- A [National Asylum Developments Database](#) (nemzeti menekültügyi fejlemények adatbázisa) bemutatja a jelentésben ismertetett jogszabályi, intézményi és szakpolitikai fejleményeket. A frissítések ország, téma, év és fejleménytípus szerint kereshetők. Az információk egy országonkénti és tematikus területenkénti táblázatban, PDF-dokumentumban is összefoglalásra és bemutatásra kerülnek.
- A jelentés az [EUAA Case Law Database](#) (az EUAA esetjogi adatbázisa) alapján válogatott jogi fejleményeket mutat be. A szövegben található link-ek az adatbázisban található konkrét esethez vezetnek az olvasókat.
- A menekültügyi jelentés készítéséhez használt forrásokat a jelentés végén található hivatkozások listája tartalmazza. Ezek a források egy külön, részletes, [Sources on Asylum 2024](#) (2024. évi menekültügyi források) című oldalon is elérhetők, forrástípusok szerint csoportosítva. Az olvasók könnyen meg tudják állapítani, hogy a források európai intézményektől és ügynökségektől, nemzetközi szervezetektől, nemzeti hatóságoktól, civil társadalmi szervezetektől vagy agytrösztöktől, illetve tudományos körökből származnak-e.



Additional resources to the Asylum Report 2024



Translations
in all EU
languages
and 7 non-EU
languages





1. 2023. évi globális fejlemények a menekültügy területén



A védelem iránti igények 2023-ban tovább nőttek, ugyanakkor egyetlen fejleménynek sem volt olyan mértékű katalizáló hatása, mint amennyire az Ukrajna elleni orosz invázió, Afganisztán tálibok általi átvétele vagy a Covid19 világjárvány meghatározta az előző éveket. Mindazonáltal ezek a válságok 2023-ban is befolyásolták a fejleményeket az új és folyamatban lévő konfliktusok, az éghajlati sokkok, a geopolitikai zavargások, az erőszak és az üldöztetés mellett, amelyek miatt emberek milliói kényszerültek elmenekülni otthonukból.

A lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek száma 2023-ban történelmi csúcst ért el, meghaladta a 114 millió főt. A kényszerű lakóhelyelhagyás által leginkább érintett országok Afganisztán, a Kongói Demokratikus Köztársaság, a latin-amerikai és karibi országok, Mianmar, Szomália, Szudán és Ukrajna voltak. A gázai konfliktus 2023 októberétől kezdődő eszkalálódása és az ahhoz kapcsolódó humanitárius válság drasztikusan megnövelte a védelem iránti igényt a régióban.

Ennek fényében a nemzetközi közösség folytatta a védelemre szoruló személyek számára biztosítható megoldások kidolgozására irányuló erőfeszítéseit, gyakran többszereplős együttműködés és a megoldások nyújtásában részt vevő szereplők növekvő sokfélesége révén. Ilyen kezdeményezésre kiváló példa volt a 2023. decemberi második globális menekültügyi fórumon tett kötelezettségvállalás. Kormányok, nemzetközi szereplők, a magánszektor és civil társadalmi szervezetek több mint 2,2 milliárd USD-t különítettek el a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek és a menekülteket befogadó országok támogatására irányuló konkrét szakpolitikákra és programokra, és kötelezettséget vállaltak arra, hogy 2030-ig 1 millió menekültet telepítenek át, és további 3 millió embernek nyújtanak segítséget magánszponzorálás révén.

Az éghajlatváltozás és annak a kényszerű lakóhelyelhagyás előidézésében betöltött szerepe, valamint az éghajlatváltozás menekültekre és befogadó közösségekre gyakorolt hatása továbbra is a nemzetközi védelemmel kapcsolatos viták kulcsfontosságú témái közé tartozott. Folytatódott az eszmecsere a menekültüggyel összefüggésben a hontalansággal, valamint a hontalanság és a védelem iránti igények közötti kölcsönhatással kapcsolatban is.

Miközben a nemzetközi közösség továbbra is foglalkozik az állandóan változó lakóhelyelhagyási minták összetett aspektusaival, úgy tűnik, hogy az elmúlt évek során a nemzetközi védelemről folytatott vita és a gyakorlat egyre inkább a következő felismerésre épül: a kényszerű lakóhelyelhagyás nem csupán humanitárius probléma, hanem fejlesztési kihívás is. A menekültek többsége világszerte nemcsak ingatag környezetből származik, hanem ingatag környezetbe is menekül, hiszen a világszerte lakóhelyüket elhagyni kényszerülő személyek több mint háromnegyedét alacsony és közepes jövedelmű országok fogadják be. A humanitárius segítségnyújtáson, a fejlesztésen és a békén alapuló megközelítés, amely a nemzetközi közösség elmúlt években tett erőfeszítéseiben kiemelten jelenik meg, szorgalmazza, hogy a különböző érdekelt felek – többek között a vállalkozások, a pénzügyi intézmények és a civil társadalmi szervezetek – átfogó válaszokat adjanak annak érdekében, hogy szakértelmüket a fejlesztési megoldások megvalósításához fel lehessen használni.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-1-global-developments-field-asylum-2023>



2. Főbb menekültügyi fejlemények az Európai Unióban 2023-ban



Az Európai Parlament és a Tanács 2023 decemberében politikai megállapodásra jutott a migrációs és menekültügyi paktum kulcsfontosságú jogalkotási eszközeiről. Ez jelentős áttörést jelentett a közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) reformjában, és megnyitotta az utat az olyan eszközök véglegesítése előtt, amelyek Európát funkcionális és modern migrációs és menekültügyi architektúrával vértetik fel.

2023-ban az EU folytatta a fellépést az Ukrajna elleni orosz agresszió pusztító következményeinek kezelése érdekében, többek között lépéseket tett a nemzetközi szereplők közötti szorosabb együttműködés katalizálására, és eszközöket hozott létre Ukrajna helyreállításának, újjáépítésének és modernizációjának támogatására. Az ideiglenes védelem 2025 márciusáig történő meghosszabbítása több millió kedvezményezett számára biztosított stabilitást és kiszámíthatóságot. Megerősítve a régió békéje, biztonsága és jóléte iránti hosszú távú európai elkötelezettséget, az Európai Tanács 2023 decemberében az Európai Bizottság ajánlását követően úgy döntött, hogy csatlakozási tárgyalásokat kezd Ukrajnával.

Az EU külső határait továbbra is nagy nyomás nehezedett – 2016 óta a legmagasabbra szökött az illegális határátlépések száma. A Frontex által gyűjtött adatok szerint 385 000 illegális határátlépést derítettek fel az EU külső határain, ami 2022-höz képest 18%-os növekedést jelent. Ennek kezelése érdekében az EU kezdeményezéseket indított külső határainak hatékony igazgatása érdekében az európai integrált határigazgatás kalibrálása, a meglévő információs rendszerek és azok interoperabilitásának korszerűsítése, valamint a migrációs útvonalak által érintett kulcsfontosságú partnerországokkal való együttműködés révén.

A Földközi-tenger középső térségében húzódó útvonallal és a nyugat-balkáni útvonallal kapcsolatos, 2022. évi két cselekvési terv kiegészítéseként az Európai Bizottság 2023-ban két további cselekvési tervet terjesztett elő a Földközi-tenger nyugati térségében húzódó útvonal, az atlanti útvonal és a Földközi-tenger keleti térségében húzódó útvonal kezelésére. Tekintve, hogy becslések szerint az EU külső határait illegálisan átlépő személyek 90%-a embercsempészek segítségével teszi ezt, az Európai Bizottság 2023 novemberében új jogalkotási javaslatokat terjesztett elő a migráncsempészség megelőzése és az az ellen való küzdelem érdekében.

A védelemorientált megoldások világszerte történő előmozdítása érdekében, az EU folytatta átfogó és kölcsönösen előnyös együttműködését harmadik országokkal. Az EU migrációs és menekültügyi politikájának külső dimenziója keretében végzett tevékenységek közé tartoztak az illegális migráció kiváltó okainak kezelésére irányuló erőfeszítések; az európai védelemhez vezető jogi útvonalak kialakítása; a védelmi megoldások támogatása a világ más részein; az embercsempész hálózatok elleni küzdelem; valamint a partnerországokkal a migráció és a határigazgatás területén folytatott együttműködés.



Az uniós jog harmonizált értelmezésének és alkalmazásának biztosításában betöltött szerepében az Európai Unió Bírósága (EUB) 2023-ban több mint **20 ítéletet és végzést hozott** a KEMR különböző rendelkezéseinek értelmezésére, például a menekültügyi eljáráshoz való hozzáféréssel, a dublini eljárással, a gyorsított eljárásokban biztosított hatékony jogorvoslattal és a családegyesítéssel kapcsolatos kérdésekre vonatkozóan.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-2-major-developments-asylum-european-union-2023>

3. A közös európai menekültügyi rendszer működése



Mivel Európában jelentősen nőtt a védelemre szorulóak száma, a nemzeti befogadási rendszerek pedig telítettek voltak, az EU+ országok 2023-ban jogalkotási, szakpolitikai és gyakorlati kezdeményezéseket hajtottak végre az állandóan változó helyzet kezelése érdekében. Együttal acivil társadalmi szervezetek, az UNHCR és más nemzetközi szervezetek aggodalmukat fejezték ki a nemzeti menekültügyi és befogadó hatóságok egyes gyakorlataival kapcsolatban.

1. Ideiglenes védelem a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából menekülő személyek számára



Mivel az Ukrajna elleni katonai agresszió a második évébe lépett, több mint 4,3 millió, Ukrajnát elhagyó nem uniós polgárnak biztosítottak továbbra is ideiglenes védelmet az EU+ országokban, amelyek 2025 márciusáig meghosszabbították a védelem érvényességét is. 2023-ban az EU+ országokban több mint 1 millió, ideiglenes védelmet biztosító határozatot adtak ki, amelyek 99%-ának ukrán állampolgárok voltak a kedvezményezettjei. A háború kezdetén tapasztalt magas szint óta az átmeneti védelmet biztosító határozatok száma csökkent, és 2023 nyarától viszonylag stabilan, alacsonyabb szinten maradt.

Több EU+ ország lehetővé tette, hogy az ideiglenes védelmet biztosító jogállást munkavállalás vagy családegyesítés céljából tartózkodási engedéllyé alakítsák át. Bizonyos országok pedig kiterjesztették az ideiglenes védelem hatályát azokra az ukrán állampolgároknak, akik a katonai agresszió kezdetekor már Ukrajnán kívül tartózkodtak. Ezzel szemben más országok intézkedéseket kezdtek bevezetni az ideiglenes védelemre való jogosultság korlátozása érdekében.

A bíróságok a jogosultsági kritériumokat is meghatározták. A *Kérelmező kontra Migrációs Államtitkárság* ügyben a svájci szövetségi közigazgatási bíróság (FAC) **olyan értelmű határozatot hozott**, miszerint nem adható ideiglenes védelem olyan ukrán állampolgároknak, akik EU/EFTA+ állampolgársággal is rendelkeznek. Az osztrák alkotmánybíróság **megerősítette**, hogy az ideiglenes védelem azokra az ukrán állampolgároknak is vonatkozik, akik röviddel 2022. február 24. előtt hagyták el az országot, de elvileg ott rendelkeztek tartózkodási hellyel. A müncheni közigazgatási bíróság (Németország) a *Kérelmező kontra Bevándorlási Hivatal* (M 4 S 23.2442) ügyben **olyan értelmű határozatot hozott**, miszerint az Ukrajnából származó személyek



nem házastárs partnerei nem jogosultak ideiglenes védelemre. A bíróság ugyanerre a következtetésre jutott az M 4 K 23.2440 ügyben. Ez utóbbi határozatot a bajor felsőbb közigazgatási bíróság 2023. október 31-én a 10 C 23.1793. ügyben hozott határozatával hatályon kívül helyezte.

Különleges intézkedéseket vezettek be, köztük ösztöndíjakat és ingyenes nyelvtanfolyamokat indítottak, hogy támogassák az ideiglenes védelem kedvezményezettjeinek társadalmi és gazdasági integrációját a befogadó társadalmakba. A megfelelő elhelyezés és lakhatás továbbra is sürgető témának bizonyult, míg a munkaerőpiaci integrációt általában megkönnyítették. Mindazonáltal az EU+ országokban 2023-ban ideiglenes védelmet biztosító határozatok nagyjából háromötödét nők és lányok, több mint egynegyedét pedig gyermekek számára adták ki, ami sok ukrán nő számára megnehezítette a fogadó országban a munkavállalást. Emellett az ukránokat gyakran alacsonyabb képzettséget igénylő munkakörökben foglalkoztatták, részben az oklevelek vagy képesítések elismerésére irányuló eljárások hosszadalmassága miatt.

Az ukrajnai lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek igényeinek jobb megértése érdekében az EUAA az OECD-vel közösen folytatta az Ukrajnából érkező migránsokról szóló felmérések végzését. Az eredmények alapján 2023 júniusában és októberében két tájékoztatót tettek közzé. Ezenkívül a „Voices in Europe: Experiences, hopes and aspirations of forcibly displaced persons from Ukraine” (A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek tapasztalatai, reményei és törekvései) című jelentés elemzi a folyamatban lévő felmérés keretében gyűjtött, első kézből származó történeteket, és bemutatja az ezen populáció által felvetett aktuális témákat.

3.1. Az eljárásokhoz való hozzáférés



Az EU+ országokhoz 2023-ban több mint 1,1 millió nemzetközi védelem iránti kérelem érkezett, ami a 2015–2016-os menekültügyi válság óta a legmagasabb számadat. 2023 utolsó negyedében a benyújtott kérelmek száma meghaladta a 2016-os szintet. A 2023-ban havonta benyújtott kérelmek száma szinte mindig magasabb volt, mint 2022-ben, és 2022-höz hasonlóan több mint 90%-uk első alkalommal kérelmezőktől érkezett.

A beérkezett kérelmek számát tekintve Németország állt a lista élén (334 000, +45% 2022-höz képest), és az összes kérelem mintegy 30%-át tette ki. A következő három, legtöbb kérelmet kapott ország együttesen a kérelmek 41%-át tette ki, mindegyik rekordszámmal: Franciaország (167 000 kérelem, +7%-os növekedés), Spanyolország (162 000, +38%) és Olaszország (136 000, +63%).

Ha a menedékjog iránti kérelmeket a lakosság nagyságához viszonyítjuk, Ciprus állt a lista élén, ahol 1 millió lakosra vetítve mintegy 13 000 kérelmet nyújtottak be. A menedékjog iránti kérelmek tömeges benyújtása miatt jelentős nyomásnak kitett országok közé tartozott még Ausztria (1 millió lakosra vetítve 6500), Görögország (6200), Németország (4000), Luxemburg (3800), Bulgária (3500), Szlovénia és Svájc (3400).

Továbbra is a szíriaiak, az afgánok és a törökök kérelmeztek a legtöbb esetben nemzetközi védelmet, az EU+ országokban benyújtott összes kérelem több mint egyharmadát kitevő (lásd: 1. ábra). Az összes kérelmező körülbelül egyhatodát kitevő szíriai állampolgárok 181 000 kérelmet nyújtottak be, ami 2022-höz képest 38%-os növekedést, és 2016 óta a legmagasabb szintet jelentette. A szíriaiakat – jelentősen lemaradva – az afgánok követték 114 000 kérelemmel, ami az előző évhez képest 11%-os csökkenést jelentett. A törökök rekordszámú,

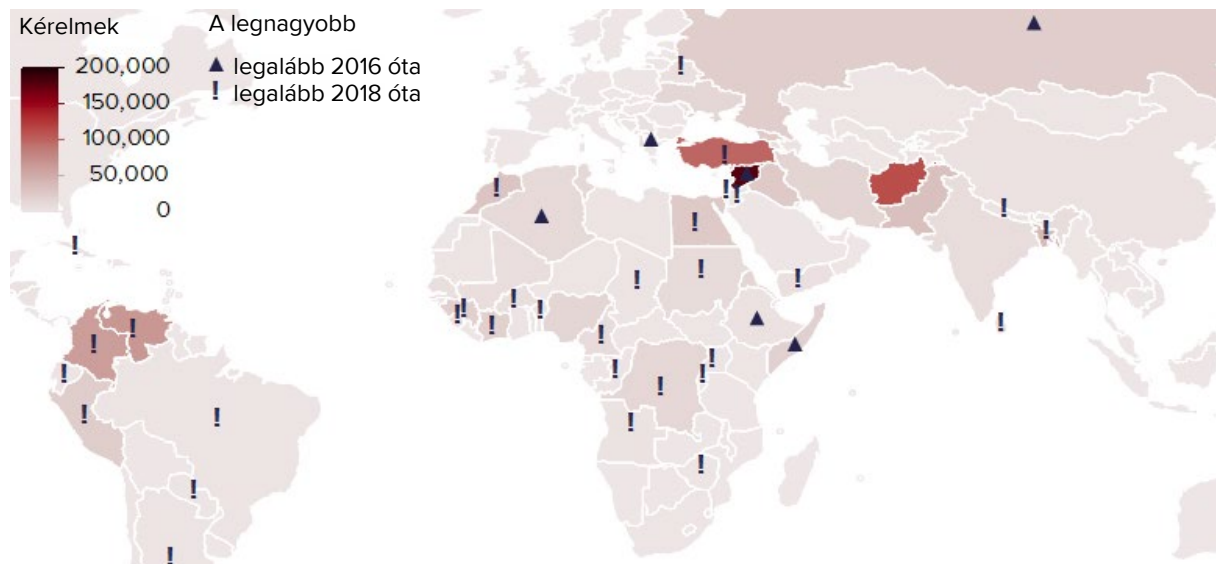


101 000 kérelmet nyújtottak be, és megőrizték pozíciójukat a harmadik legtöbb kérelmet benyújtó csoportként. Ez 82%-os növekedést jelentett 2022-höz képest, ami majdnem meghaladta az afgánok által benyújtott kérelmek számát.

Rekordszámú kérelmet nyújtottak be más állampolgárságú kérelmezők is, köztük a venezuelaiak és a kolumbiaiak a negyedik és ötödik helyen. Az izraeli-palesztin konfliktus 2023. októberi eszkalálódását követően a palesztinok rekordszámban kértek menedékjogot.

2023-ban az EU+ országok továbbra is nagy nyomásnak voltak kitéve a határokon, és az érkezők nagy száma miatt kihívásokkal kellett szembenézniük. Az Ukrajna elleni orosz invázió hatása miatt továbbra is nagy nyomás nehezedett az EU keleti külső hatáira, míg a földközi-tengeri térség országai számára a migránsok tenger felőli érkezése jelentett kihívást. A balkáni útvonal mentén mozgást tapasztaló országok fokozták a határok ellenőrzésére irányuló erőfeszítéseiket. A nyomás azokban a közép-európai országokban is érezhető volt, amelyekhez egyre több kérelmet nyújtottak be.

1. ábra Nemzetközi védelem iránti kérelmek az EU+ országokban, származási ország szerint, 2023



Megjegyzések: Portugália esetében nem álltak rendelkezésre a 2023. október–decemberi időszakra vonatkozó adatok. A térképen szereplő határok nem jelentenek az Európai Unió általi hivatalos jóváhagyást vagy elismerést.
Forrás: Az EUAA korai figyelmeztető és gyorsreagáló rendszerének (EPS) 2024. február 1-jei adatai.

Ennek fényében az EU+ országok az EU-ba irányuló illegális migráció csökkentésére és megelőzésére összpontosítottak, ami időnként megnehezítette a terület tényleges elérését. 2023 folyamán uniós intézmények és ügynökségek, az UNHCR, valamint nemzeti és civil társadalmi szervezetek felülvizsgálták a területhez és a menekültügyi eljárashoz való tényleges hozzáférés biztosításával kapcsolatos szakpolitikákat és gyakorlatokat. Aggodalmukat fejezték ki az alapvető jogok lehetséges megsértése miatt a külső határokon, és felszólították mind a nemzeti kormányokat, mind az Európai Bizottságot, hogy biztosítsák az alapvető jogok tiszteletben tartását és a *visszaküldés tilalma* elvének betartását.

Néhány ország meghosszabbította a veszélyhelyzetet, és olyan szabályokat alkalmazott, amelyek lehetővé tették a rendes eljárástól való eltérést. Emellett elkezdtek befektetni



technológiák alkalmazásába a határbiztonság fenntartása érdekében. A kérelmek nagyobb számából eredő megnövekedett munkateher miatt számos ország kiigazította a nyilvántartásba vételi és benyújtási folyamatokat, valamint a kérelmekkel kapcsolatos ügymenetkezelés érdekében átcsoportosította az emberi erőforrásokat.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás:
<https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-31-access-procedures>

3.2. A dublini eljárás



2023-ban az Európai Bizottság és az EU+ országok a Dublin III. rendelet hatékonyságának növelésére összpontosítottak. A tagállamok elkezdtek alkalmazni a Dublin III. rendelet szerinti átadások végrehajtásának javításáról szóló ütemtervben (a dublini ütemtervben) meghatározott gyakorlati megoldásokat, amelyeket az EU+ országok a Bevándorlással, Határokkal és Menekültüggyel Foglalkozó Stratégiai Bizottság (SCIFA) 2022. november 29-i ülésén jóváhagytak.

E gyakorlati megoldások közé tartozott például a személyzet felvétele és képzése, a munkafolyamatok és a standard működési eljárások felülvizsgálata, valamint a digitalizációs kezdeményezések elindítása vagy folytatása. Az EUAA a dublini eljárás szerinti átadások végrehajtásáról és a dublini eljárás keretében történő családdegysítésről aktualizált ajánlásokat tett közzé, és a dublini eljárás szerinti átadásokra vonatkozó naprakész információkat tartalmazó tájékoztatókat adott ki.

A különböző intézkedések ígéretes eredményeket hoztak, javították a dublini egységek közötti kommunikációt, elhárították a dublini eljárás szerinti átadások végrehajtása előtt álló akadályokat, növelték a dublini eljárások javítását lehetővé tevő erőforrásokat, valamint megerősítették az uniós jognak és a bírósági határozatoknak való megfelelést. Az Európai Bizottság egy 2023 végén közzétett munkadokumentumban számos, EU+ országból származó bevált gyakorlatot mutatott be.

A kérelmezők növekvő száma miatt 2023-ban sok dublini egység nyomás alatt maradt. Operatív tervei keretében az EUAA több tagállamban is támogatást nyújtott a dublini egységeknek. Az Ukrajna elleni invázió hatására a dublini egységekre gyakorolt hatása 2022-höz képest mérséklődött, de számos egységnél továbbra is kihatott a feladatokra és a munkaterhelésre.

Az EUB a korábbi évekhez hasonlóan több előzetes döntést hozott a Dublin III. rendelet értelmezésével kapcsolatban. Számos EU+ ország megjegyezte, hogy ezen ítéletek némelyikének – például a C-323/21., C-324/21. és C-325/21. sz. egyesített ügyeknek – a végrehajtása további gyakorlati kérdéseket vetett fel, és az Európai Bizottság kapcsolattartó bizottságában vagy az EUAA hálózataiban folytatott megbeszélések hasznos platformként szolgáltak e kihívások megoldásához.



Az EUAA és 29 EU+ ország között rendszeresen kicserélt előzetes adatok szerint 2023-ban 176 000 határozatot adtak ki a dublini eljárás szerinti kimenő kérelmek nyomán. Ez 2022-höz képest 8%-os növekedést jelentett, így legalább 2016 óta ez volt a legnagyobb éves összesített számadat. A havonta meghozott dublini határozatok száma 2023. július és november között tartóan meghaladta a 14 000-et, mivel ugyanebben az időszakban nőtt a menedékkérelmek száma az EU+ országokban.

A dublini rendszer keretében benyújtott kérelmekkel kapcsolatban kiadott határozatok és a menedékkérelmek éves aránya összességében 15% volt, hasonlóan a 2022-es évhez. Bár a dublini rendszer keretében benyújtott kérelmekkel kapcsolatos egyes határozatok családegyesítési ügyekre vonatkoztak, a határozatok kérelmekhez viszonyított stabil aránya arra utal, hogy 2023-ban még nagyobb számú menedékkérő utazott az első érkezési országból egy másikba új kérelem benyújtása céljából („továbbutazás”), ami kihatott a menekültügyi ügyek összmenyiségére.

Az országok szintjén továbbra is Németország és Franciaország kapta a legtöbb kérelemre kiadott határozatot, együttesen az EU+ országoknak kiadott határozatok körülbelül háromötödét. A korábbi évekhez hasonlóan Olaszország hozta meg a legtöbb határozatot a dublini rendszer keretében benyújtott kérelmekkel kapcsolatban. A második helyen azonban első alkalommal végzett Horvátország, mivel az általa kiadott határozatok száma az előző évhez képest majdnem megháromszorozódott.

2023-ban a dublini rendszer keretében benyújtott kérelmek alapján kiadott elismerő menekültügyi határozatok aránya 72% volt, ami az egy kérelemre kiadott (kifejezetten vagy hallgatólágosan) elismerő határozatoknak az összes kiadott határozathoz viszonyított arányát jelenti. Ez 12 százalékponttal több volt, mint 2022-ben, és 2017 óta a legmagasabb szintet érte el.

A dublini eljárás szerint végrehajtott átadások száma (15 000) 2022-höz képest stabil volt, de még mindig jóval elmaradt a Covid19 előtti szinttől (több mint kétötöddel kevesebb, mint 2019-ben). A dublini eljárás szerinti átadások végrehajtását részben hátráltatta a menekültügyi és befogadási hatóságokra nehezedő megnövekedett nyomás, amelyet az év folyamán az irreguláris érkezések számának meredek emelkedése okozott.

A Dublin III. rendelet 17. cikkének (1) bekezdésére 2023-ban mintegy 7500 alkalommal hivatkoztak, ami öt év alatt a legnagyobb, 2022-höz képest háromötödével való növekedést jelentett. A 17. cikk (1) bekezdése mérlegelési záradék, amely lehetővé teszi a tagállam számára, hogy akkor is megvizsgálja a valamely harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelmet, ha annak megvizsgálásáért a rendeletben megállapított feltételek szerint nem felelős.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás:
<https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-32-dublin-procedure>



3.3. A védelmi igények felmérésére irányuló különleges eljárások



A nemzetközi védelem iránti kérelmek elsőfokú vizsgálata során a tagállamok – bizonyos feltételek mellett – különleges eljárásokat, például gyorsított eljárásokat, határon folytatott vagy elsőbbségi eljárásokat is alkalmazhatnak, miközben tartják magukat az uniós jog által előírt alapelvekhez és garanciákhoz.

A határ menti eljárásokkal kapcsolatos jogalkotási fejlemények 2023-ban az eljárás első alkalommal történő bevezetésére irányuló javaslatoktól kezdve az eljárás alkalmazása feltételeinek és a fellebbezések elbírálására illetékes bíróságnak a megváltoztatásáig terjedtek. Több EU+ ország módosította a [biztonságos származási országok](#) listáját és a biztonságos harmadik országgént való kijelöléseket, míg más országok megkezdték az ilyen listák elfogadásának előkészítését. A görög államtanács által benyújtott, Törökország biztonságos harmadik országgá nyilvánításával kapcsolatos előterjesztést az EUB 2023-ban még nem bírálta el, míg az EJEB ideiglenes intézkedéseket hozott azon kérelmezők esetében, akik tekintetében Törökország biztonságos harmadik országnak minősült.

A továbbutazást követően benyújtott kérelmek továbbra is elfogadhatatlansági határozatokat eredményeztek, és az EUB-nek 2024-ben kellett határoznia az olyan személyek által benyújtott kérelmek elbírálásáról, akik egy másik tagállamban részesültek nemzetközi védelemben, de embertelen vagy megalázó bánásmód kockázata miatt átadásuk nem volt lehetséges.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-33-special-procedures-assess-protection-needs>

3.4. A menedékjog iránti kérelmek első fokon történő elbírálása



Az EU+ országok számos intézkedést hoztak a nemzetközi védelem iránti kérelmek megnövekedett számának kezelése érdekében. Egyesek a menekültügyi eljárás további felgyorsítása érdekében jogszabályi változtatásokat javasoltak, míg a meghozott határozatok számának maximalizálása céljából új munkamódszereket, prioritizálási politikákat vezettek be, valamint további alkalmazottakat vettek fel. A tagállamok a személyes meghallgatás időtartamának csökkentése érdekében módosítani próbálták az eljárást is. Egyes EU+ országok új információs rendszereket vezettek be, vagy projekteket indítottak rendszereik digitalizálására. Az elbíráló hatóságok tanultak a korábbi minőségértékelési kezdeményezésekből, több képzést biztosítottak a személyzetnek, és új minőségértékelési folyamatokat indítottak az elsőfokú eljárások és határozatok tekintetében.

A nem kormányzati szervezetek továbbra is aggodalmukat fejezték ki a személyes meghallgatások ütemezésének késedelmével, a meghallgatásokat végző tisztviselők képzésének hiányával és a menekültügyi eljárások hosszával kapcsolatban. Az UNHCR kifejtette álláspontját a menekültügyi eljárások kiszervezésével kapcsolatban is, mivel 2023-



ban egyes tagállamok fontolóra vették a menedékkérők harmadik országoknak való átadását menedékjog iránti kérelmük feldolgozása céljából. A mesterséges intelligenciának a migrációban való alkalmazását szintén aggodalomra okot adó témaként azonosították.

Első fokon hozott határozatok és az ügyek lezárása

2023-ban az EU+ országok mintegy 677 000 elsőfokú határozatot hoztak, a legtöbbet 2017 óta. Immár második éve Németország adta ki a legtöbb határozatot az EU+ országok közül (mintegy 219 000-et, ami az EU+ országok összes határozatának egyharmadát tette ki). Ettől jelentősen lemaradva a második Franciaország (133 000), a harmadik pedig Spanyolország (90 000) volt. Ez a három ország adta ki az elsőfokú határozatok kétharmadát. A tendenciák azonban eltérőek voltak: míg az EU+ országok közül 2022-höz képest Németországban rögzítették a legnagyobb abszolút növekedést a határozathozatalban (+ 21 000), ennek ellenkezője volt tapasztalható Spanyolországban (-13 000). Eközben Franciaországban stabil maradt a meghozott határozatok száma.

A legtöbb határozatot immár harmadik éve a szíriaiak (132 000 határozat) és az afgánok (89 000 határozat) által benyújtott kérelmek alapján hozták, ami az EU+ országokban hozott összes határozat egyharmadának felelt meg. A kiadott határozatok számának jelentős abszolút növekedése volt megfigyelhető a következő országok állampolgárai esetében is: Törökország (38 000 elsőfokú határozat), Venezuela (45 000), Marokkó (16 000), Grúzia (23 000), Oroszország (10 000), Kongói Demokratikus Köztársaság (11 000), Eritrea (12 000) és Ukrajna (10 000).

A menedékjog iránti kérelmek alapján történő határozathozatal csak egyik módja a menedékjogi ügyek lezárásának. A megszüntetések és egyéb esetlezárások szintén hozzájárulnak az első fokon a menekültügyi rendszerből kikerülő ügyek teljes számához. Így 2023-ban a menekültügyi rendszerből első fokon kiáramló ügyek teljes száma (az elsőfokú határozatok, a visszavonás utáni megszüntetések és egyéb lezárások együttesen) szintén elérte az elmúlt 6 év legmagasabb szintjét (mintegy 863 000).

A nemzeti menekültügyi rendszerekre nehezedő nyomás mértékének pontos bemutatása érdekében a benyújtott kérelmek (beáramlás) számát össze kell vetni az összes ügylezárással (kiáramlás). Ez azt mutatja, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelmek beáramlása és az elsőfokon a menekültügyi rendszerből kilépő ügyek kiáramlása közötti különbség tovább nőtt, öt év óta a legnagyobb mértékben. Más szóval 2023-ban, elsőfokon a menekültügyi rendszer körülbelül 280 000-rel több ügyet fogadott be, mint amennyit képes volt feldolgozni. Ez 2022-höz képest 66%-os növekedést jelentett a felhalmozódott ügyek számában, ami hozzájárult a 2021 közepe óta látható tendencia folytatódásához, miszerint a beáramlás mértéke következetesen meghaladta a kiáramlást.

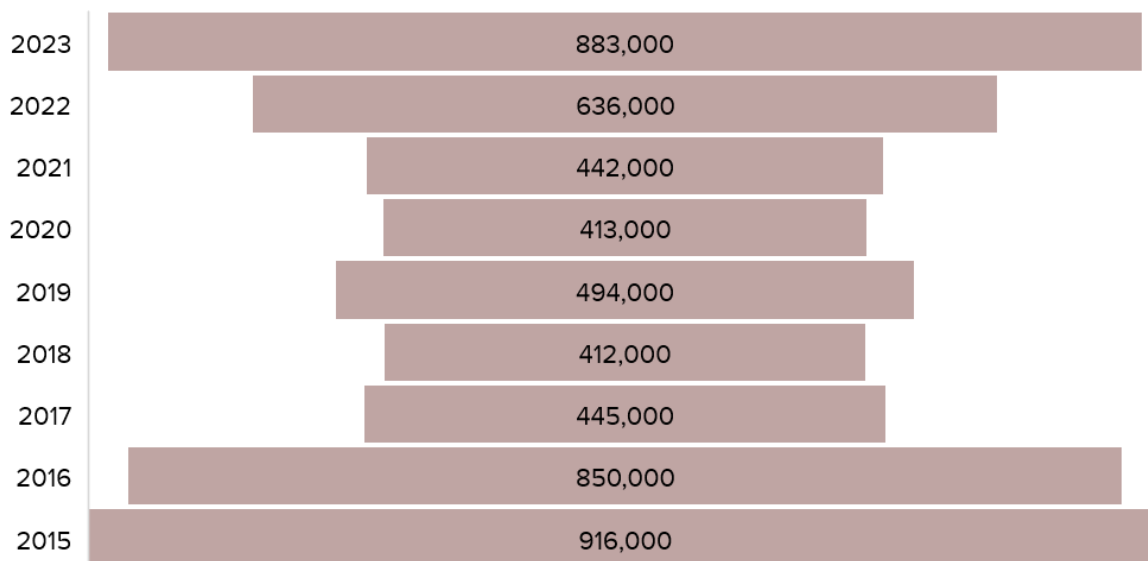
Első fokon folyamatban lévő ügyek

A kérelmek és az ügylezárások között folyamatosan növekvő szakadék miatt az elmúlt 8 évben a függőben lévő ügyek legnagyobb számát rögzítették, a 2015-ben regisztrált szint után a legtöbbet (lásd a 2. ábrát).

2023 végén körülbelül 883 000 ügy várt elsőfokú határozatra (ez 2022 végéhez képest kétötödös növekedést jelentett). Az ügyek különböző állampolgárságú személyeket érintettek, de a legnagyobb számban szíriai és török állampolgárokhoz kapcsolódtak. Az EU+ országokban az összes ügy fele volt több mint 6 hónapig függőben.



2. ábra: Az első fokon folyamatban lévő ügyek száma az EU+ országokban az év végén, 2015 és 2023 között



Megjegyzés: Portugália esetében nem álltak rendelkezésre a 2023. október–decemberi időszakra vonatkozó adatok.

Forrás: Az EUAA EPS 2024. február 1-jei adatai.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-34-processing-asylum-applications-first-instance>

3.5. Menedékjog iránti kérelmek elbírálása másod- vagy magasabb fokon



2023-ban másodfokon a fejlemények a fellebbezési eljáráshoz való hozzáférési jogra és a fellebbezést a körülményektől függően megvizsgáló illetékes szervekre összpontosultak. A nemzetközi védelemmel kapcsolatos ügyekben a fellebbezések hatálya (beleértve mind a tények, mind a jogkérdések *ex nunc* vizsgálatának követelményét) és a fellebbezés felfüggesztő hatálya jogszabályi változások és bírósági felülvizsgálat tárgyát képezte. Egyes országok megerősítették a fellebbviteli testület előtti meghallgatáshoz való jogra vonatkozó jogszabályaikat, és több ítélet is kiemelte ennek az eljárási biztosítéknak a jelentőségét a fellebbezési eljárásban. A bíróságok hangsúlyozták továbbá, hogy biztosítani kell, hogy fellebbezés esetén azonos nemű tolmács, meghallgatást végző személy vagy bíró álljon rendelkezésre.

Mint minden évben, a fellebbviteli testületek a folyamatban lévő helyzetek miatt felfüggesztették a fellebbezés tárgyát képező ügyek vizsgálatát a kérelmezők bizonyos profiljai (például a Gázai övezetből és Szudánból származó kérelmezők) esetében. Az országok a származási országokban bekövetkezett fejlemények alapján aktualizálták iránymutatásaikat is.



A menedékjogi fellebbezések időtartama aggodalomra adott okot a nemzeti hatóságok számára, és civil társadalmi szervezetek több EU+ országot arra sürgettek, hogy észszerű határidőn belül hozzanak határozatot. A nemzetközi védelemmel kapcsolatos ügyekben a fellebbezések digitalizálása 2023-ban is folytatódott távmeghallgatások révén.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-35-processing-asylum-applications-second-or-higher-instances>

3.6. A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadása



Az előző évek kihívásai 2023-ban is folytatódtak a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadása kapcsán. Az EU+ országok többségében a befogadó hatóságok továbbra is azon fáradoztak, hogy minden egyes kérelmező számára megfelelő szállást biztosítsanak, mivel nemzetközi szervezetek, nemzeti emberi jogi intézmények, ombudsmanok és civil társadalmi szervezetek gyakran számoltak be esetükben hajléktalanságról, nyomorról vagy nem megfelelő életkörülményekről, valamint a támogató szolgáltatások hiányáról. A helyzet továbbra is negatívan érintette a különleges igényekkel rendelkező és kiszolgáltatott helyzetben lévő kérelmezőket, így a gyermekeket, a nőket, az LMBTIQ-személy kérelmezőket vagy a testi és szellemi fogyatékkal élő kérelmezőket (lásd a 4. szakaszt). A bíróságokat gyakran kérték fel arra, hogy valamennyi kérelmező számára biztosítsák a befogadás anyagi feltételeinek és a méltó körülményeknek a megteremtését.

A sürgős igények kezelése mellett a nemzeti hatóságok számos országban továbbra is strukturális megoldásokat kerestek rugalmas és fenntartható befogadási rendszerek biztosítása érdekében. Ez például az intézményi felépítés, a finanszírozási struktúra és a más érdekelt felekkel kötött együttműködési megállapodások módosítását vonta maga után. A létesítmények környezeti fenntarthatósága nagyobb jelentőségűvé vált, mivel a befogadási rendszereknek megnövekedett kereslettel és magasabb energiaköltségekkel kellett megbirkóznuk, amint azt az EUAA külön [helyzetelemzése](#) is részletezi.

A befogadási rendszerre nehezedő nyomás a megfelelő befogadási körülményekhez való jogosultságra vonatkozó szabályok felülvizsgálatát és szigorúbb alkalmazását eredményezte. A jogszabályok módosításaival általában tisztázódott a befogadás időtartamának a vége. A korábbi évekhez hasonlóan a befogadó állomásokról történő kiáramlás gyakran stagnált vagy akár lelassult, mivel a nemzetközi védelem elismert kedvezményezettjei nehezen találtak saját szállást a magánpiacon. Szakpolitikai javaslatokkal próbálták megkönnyíteni ezt az átmenetet, és lehetővé tenni a munkaerőpiacra való gyorsabb belépést.

Bár valószínűleg továbbra is fennmaradnak kihívások, a nemzeti hatóságoknak továbbra is rugalmas és fenntartható megoldásokat kell keresniük a befogadás terén, hogy hatékonyan alkalmazkodni tudjanak a kérelmezők és a befogadó intézmények lakóinak változó számához és profiljához.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-36-reception-applicants-international-protection>



3.7. A kérelmezőket és korábbi kérelmezőket érintő őrizet szempontjai



2023-ban a nemzetközi, európai és nemzeti ellenőrző és igazságügyi intézmények továbbra is szorosan figyelemmel kísérték az őrizeti gyakorlatokat és körülményeket. Intenzívebbé váltak a nyilvános viták az illegálisan érkező személyek határon való őrizetbe vételéről, valamint a menekültügyi eljáráshoz való hozzáférésük, illetve a tanácsadás és a jogi tanácsadás igénybevételének lehetőségéről. A határon való őrizetbe vétel körülményeit nemzetközi és civil társadalmi szervezetek gyakran riasztónak minősítették. Az EJEB az előző évek ügyeiről hozott határozatokban elítélte ezeket a határokon megfigyelt körülményeket és gyakorlatokat. Az EJEB és a nemzeti bíróságok a különleges igényekkel rendelkező kérelmezők, különösen a gyermekek őrizetbe vételének tilalmáról is döntöttek.

Az EU+ országok jellemzően kibővítették a külföldiek – köztük a nemzetközi védelmet kérelmezők – őrizetbe vételének indokait, és meghosszabbították az idegenrendészeti őrizet lehetséges időtartamát. Egyes országokban a jogszabályi módosítások lehetővé tették, hogy őrizetbe vegyenek olyan kérelmezőket, akiknél a Dublin III. rendelet szerint egy másik EU+ országba való átadást megelőzően fennáll a szökés veszélye.

A szakpolitikai viták kulcsfontosságú témái közé tartozott a külföldiek visszatérésig történő őrizete, a *visszaküldés tilalma* elvének alkalmazása ilyen esetekben, valamint a kiutasítási határozatok végrehajtásának tényleges lehetősége. Ezek a területek a 2023. évi jogi fejleményekben is meglehetősen tükröződtek.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-37-aspects-detention-involving-asylum-applicants-and-former-applicants>

3.8. Információhoz való hozzáférés



A nemzeti hatóságok és más érdekelt felek továbbra is arra törekedtek, hogy az információk könnyebben elérhetők legyenek különböző formátumokban és nyelveken. Egyes országok személyre szabott információkat biztosítottak konkrét célközönségek, például kiskorú kérelmezők és az Ukrajnából érkező, lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek számára.

Egyes országok tájékoztató kampányokat indítottak azzal a céllal, hogy az azon országok állampolgárait, amelyek tekintetében alacsony az elismerő menekültügyi határozatok aránya, visszatartsák attól, hogy megtegyék a veszélyes utat az EU-ba csak azért, hogy kérelmüket aztán elutasítsák. Más országok az elutasított kérelmezők figyelmét hívták fel a származási országukba való önkéntes visszatérés lehetőségére.

Többévnnyi munka után az EUAA elindította az új, átfogó [Let's Speak Asylum](#) portált, amelyen ajánlott módszertan és gyakorlati eszközök állnak rendelkezésre a menekültügyi rendszerben információ-szolgáltatással foglalkozó érdekelt felek számára.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-38-access-information>



3.9. Jogi segítségnyújtás és képviselet



2023-ban az EU+ országok további erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy a menekültügyi eljárás minden szakaszában javítsák a jogi segítségnyújtáshoz való hozzáférést és annak minőségét. A fejlesztések közé tartoztak az intézményi változtatások, a szolgáltatók speciális képzése, valamint a nemzetközi védelem területén jogi segítségnyújtást végző szolgáltatóként való munkavégzésre vonatkozó alkalmassági kritériumok módosítása.

Ennek ellenére a jogi segítségnyújtáshoz való hozzáféréssel kapcsolatban kihívásokról számoltak be, különösen a határokon, illetve az őrizet során. Különböző fórumokon például felvetették az ügyvéddel való kommunikáció lehetőségének, valamint az őrizetben lévő menedékkérők jogi segítségnyújtáshoz való tényleges jogának hiányát. Egyes országok módosították nemzeti rendelkezéseiket, hogy megerősítsék az őrizetben tartott menedékkérőknek a családtagokkal, jogi tanácsadókkal és az érintett szervezetekkel való kapcsolattartáshoz való jogát.

Mivel továbbra is érkeztek Ukrajnából a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek, egyes EU+ országok folytatták az ideiglenes védelemre irányuló eljárással kapcsolatos jogi tájékoztatást és segítségnyújtást.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-39-legal-assistance-and-representation>

3.10. Tolmácsolási szolgáltatások



2023-ban a nemzeti hatóságok, bíróságok és törvényszékek, civil társadalmi szervezetek és szolgáltatók erőfeszítéseket tettek a menekültügyi eljárásokban és a befogadási rendszerben a tolmácsoláshoz való hozzáférés és a tolmácsolás minőségének javítása érdekében. Az EU+ országokban a kérelmek növekvő számával a tolmácsolás iránti igények is fokozódtak. Egyes országokban, ahol a kérelmezők profiljai továbbra is hasonlóak voltak az előző évekhez, nem merültek fel jelentős új igények. Azokban az országokban azonban, amelyek más profilú kérelmezőket fogadtak, további kihívások jelentkeztek a hatékony tolmácsolási szolgáltatások biztosítása tekintetében. Összességében elmondható, hogy bizonyos nyelvek hiánya, egyes szolgáltatások esetében a tolmácsolás elérhetetlensége és a heterogén normák továbbra is hatással voltak a kérelmezők eljárási jogaira és a szolgáltatásokhoz, így az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférésére.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-310-interpretation-services>



3.11. Származásiország-információk



A származásiország-információk előállítása terén 2023-ban a legfontosabb fejlemények közé tartozott a módszerek javítása többek között a jelentéstétel szabványosítása révén; az együttműködés fokozása kétoldalú, nemzetközi és európai kereteken keresztül, valamint civil társadalmi szervezetekkel; a származásiország-információkhoz való hozzáférés javítása jelentések és források nyilvánosan hozzáférhetővé tételével; valamint az információk körének bővítése egyes területek részletesebb megvizsgálásával.

A korábbi évekhez hasonlóan a származásiország-információs egységek az Európában menedéket kérők leggyakoribb származási országai közül továbbra is Afganisztánra, Szíriára és Irakra összpontosítottak. Az EU+ országok figyelemmel kísérték a latin-amerikai fejleményeket is, mivel a régióval kapcsolatos érdeklődés fokozódott. Az Ukrajna elleni orosz inváziót követően jelentősen megnőtt az oroszországi és ukrajnai biztonsági helyzetre vonatkozó származásiország-információk iránti igény. Ez a tendencia 2023-ban folytatódott, és a nemzeti származásiország-információs egységek – lehetőség szerint tényfeltáró missziókat követően is – dokumentumokat készítettek a két országról.

A származásiország-információk előállítása terén jelentett kihívások közé tartozott a munkaerőhiány; a legújabb fejleményekről szóló információkhoz való hozzáférés hiánya konfliktusok, biztonsági aggályok és a tekintélyelvű kormányzás alatt álló országok korlátozott elérése miatt; valamint a sürgős kérések számának növekedése, ami megterheli a rendelkezésre álló erőforrásokat.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás:

<https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-311-country-origin-information>

3.12. Hontalanság a menekültügyi kontextusban



A menekültügy összefüggésében a hontalanság érintheti a nemzetközi védelem iránti kérelem elbírálásának folyamatát, valamint a kérelmezők eljárási biztosítékait is. 2023-ban a hontalanság továbbra is fontos téma volt az EU napirendjén. Ez különösen azért volt így, mert a hontalansággal kapcsolatos megfontolások relevánsak voltak a 2023-as év két fő konfliktusos területe, nevezetesen Palesztina és Ukrajna szempontjából.

2023-ban hontalan személyek mintegy 2300 menedékjog iránti kérelmet nyújtottak be EU+ országokban, ami megfelel a 2022-es adatnak. Az év során alig több mint 1200 határozatot hoztak első fokon EU+ országokban hontalan kérelmezők számára. Az elismerő menekültügyi határozatok aránya hontalan kérelmezők esetében 2023-ban 53% volt, ami viszonylag hasonló az elmúlt néhány évhez, de sokkal alacsonyabb, mint a 2015–2016-os menekültválság idején (amikor 10 határozatból közel 9 volt elismerő). 2023 végén 1900 hontalan kérelmező ügye volt függőben első fokon.



Számos jogalkotási fejlemény célja az elismerő menekültügyi határozatok arányának növelése és a hontalan személyek – köztük a hontalan menedékkérők és a nemzetközi védelemben részesülő személyek, valamint gyermekeik – jogai védelmének biztosítása volt. A pozitív fejlemények mellett civil társadalmi szervezetek hangsúlyozták, hogy további munkára van szükség a hontalan személyek jogainak azonosítása és teljes körű védelme érdekében.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-312-statelessness-context-asylum>

3.13. A védelem tartalma



A védelem tartalma egyrészt azokra a jogokra utal, amelyekre a valamilyen formában védelemben részesülő személyek a menedéket nyújtó országban jogosultak, másrészt pedig a kapcsolódó kötelezettségekre. A védelem akkor jár, ha a kérelmezők elismerő határozatot kapnak a menekült jogállás vagy kiegészítő védelem (más néven EU-harmonizált jogállások) megadásáról. Az elismerő menekültügyi határozatok aránya az elismerő határozatok számát jelenti a nemzetközi védelem iránti kérelmekkel kapcsolatos összes határozat százalékában kifejezve. Jóllehet a nemzeti védelmi formák védelmi jogállást biztosítanak harmadik országok állampolgárainak, ezeket a jogállásokat – amelyek nincsenek harmonizálva az EU+ országokban – jellemzően nem veszik figyelembe az elismerő menekültügyi határozatok arányának kiszámításakor.

2023-ban az EU által szabályozott védelmi formák tekintetében az első fokon elismerő menekültügyi határozatok aránya 43%-ra emelkedett, és immár harmadik éve nő. 2016 óta ez volt a legmagasabb arány (amikor a határozatok 57%-a biztosított menekült jogállást vagy kiegészítő védelmet). Az emelkedést főként az afgánok, irakiak, palesztinok és ukránok számára kiadott elismerő menekültügyi határozatok arányának, valamint a szíriai állampolgárok számára kiadott határozatok számának növekedése okozta. Az összes elismerő határozat 54%-a biztosított menekült jogállást, 46%-uk pedig kiegészítő védelmet.

Az EU által szabályozott jogállásokon túlmenően érdemes megjegyezni, hogy az EU által szabályozott jogállásokra vonatkozó elutasító határozatok több mint egynegyede a védelem egy olyan nemzeti formáját nyújtotta, amely humanitárius okokból történő tartózkodásra adott engedélyt.

2023-ban a legtöbb elismerő menekültügyi határozatot szíriaiak (94%), ukránok (92%), palesztinok (87%), jemeniek (84%), eritreaiak (83%) és belaruszok (81%) számára adták ki.

A védelemben részesülők részére biztosított jogok és szolgáltatások mértéke és minősége határozza meg a befogadó társadalmakba való tényleges beilleszkedésük kilátásait. 2023-ban a jogalkotási és szakpolitikai változások a családdegysítést és a védelem nemzeti formáit érintették, míg egyes EU+országok a civil társadalmi szervezetek támogatásával folytatták az adott országokban a védelemben részesülő személyek leggyakoribb profiljaihoz igazított integrációs politikák és stratégiák kidolgozását. Számos kezdeményezés irányult azon adminisztratív eljárások megkönnyítésére, amelyeket a védelemben részesülő személyek a kapcsolódó jogokhoz való hozzáféréshez igénybe vesznek.



A családegyesítési irányelv hatálybalépésének 20 éves évfordulója alkalmából publikációk és ajánlások készültek az irányelv végrehajtásának javítása érdekében. Az EUB és a nemzeti bíróságok továbbra is iránymutatást adtak az irányelv gyakorlati alkalmazásáról, tisztázva a hatályra és a kritériumokra vonatkozó kapcsolódó szabályokat.

Számos kezdeményezés a nemzeti védelem formáira vonatkozó szabályok és kritériumok megállapítására vagy kiigazítására irányult. A jogi bizonytalanság elkerülése érdekében egyes EU+ országok humanitárius vagy orvosi megfontolásokból tartózkodási engedélyeket adtak ki a gyermek mindenek felett álló érdekének védelme érdekében, illetve a *visszaküldés tilalmának* elve alapján.

Természetesen 2023-ban számos integrációs kezdeményezés az ideiglenes védelemben részesülő személyeket célozta meg, beleértve az oktatáshoz és a nyelvi képzéshez való hozzáférés támogatását. A civil társadalmi szervezetek kulcsfontosságú szerepet játszottak a szükséges szolgáltatások nyújtásában és a hatóságok erőfeszítéseinek közösségi szintű kiegészítésében.

A jelentett kihívásokkal kapcsolatban megjegyezték, hogy a szociális lakhatási alternatívák korlátozottsága vagy hiánya, valamint a helyi piacokon az alacsony költségű lakhatás hiánya akadályozta a nemzetközi védelemben részesülő személyeket abban, hogy szállást találjanak.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás:

<https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-313-content-protection>

3.14. Áttelepítés és humanitárius befogadások



Az EU+ országok 2023-ban az áttelepítési kötelezettségvállalásaik teljesítésére törekedtek, miközben nemzeti szinten különleges kihívásokkal néztek szembe. Az áttelepített menekültek fogadására szolgáló szálláshelyek hiánya miatt a prioritásokat át kellett rendezni. Ezzel egyidejűleg vészhelyzetek sújtottak olyan harmadik országokat, amelyekben veszélyeztetett menekültek vártak átadásra, mint például a törökországi földrengés.

2023-ban összesen mintegy 15 000 ember érkezett az EU+ országokba harmadik országokból áttelepítés vagy humanitárius befogadás keretében. 2016 óta ez volt a legalacsonyabb szám, 2020 kivételével, amikor a Covid19-világjárvány súlyosan akadályozta az átadásokat.

A civil társadalmi szervezetek szerepe továbbra is fontos volt az áttelepítések és a kiegészítő lehetőségek, köztük a humanitárius befogadási programok végrehajtásában. A civil társadalmi szervezetek részt vettek menekültek továbbirányításában, hozzájárultak a veszélyeztetett menekültek evakuálásának sikeréhez, és az EU+ országokkal kötött megállapodásoktól függően támogatták bizonyos menekültek biztonságos átadását. A befogadási szolgáltatások – különösen a lakhatás – biztosításában betöltött szerepük kulcsfontosságú volt egyes országokban a befogadási rendszerekre nehezedő nyomás enyhítésében.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-314-resettlement-and-humanitarian-admissions>



4. Gyermek és különleges igényekkel rendelkező személyek a menekültügyi eljárásban



2023-ban több EU+ ország arról számolt be, hogy továbbra is magas a különleges igényekkel rendelkező kérelmezők száma, a testi vagy szellemi fogyatékkal élő kérelmezőktől kezdve a nemi alapú erőszak áldozatain át az EU-ba egyedül érkező gyermekekig. A menekültügyi eljárásban gyakran bekövetkező késedelmekre és a telített befogadási rendszerekre tekintettel a kormányok továbbra is olyan megoldásokat kerestek, amelyek méltó körülményeket és biztonságot nyújtanak a leginkább kiszolgáltatottak számára. A jogalkotási és szakpolitikai változások időnként lehetővé tették a szigorúbb előírásoktól való eltérést, míg nemzetközi és civil társadalmi szervezetek rámutattak ennek hosszú távú kockázataira.

Azokban az országokban, ahol magas volt az egyidejűleg érkezők száma, a hatóságok nehézségekbe ütköztek a különleges igények megfelelő azonosítása és értékelése terén. Az EJEB 2023-ban, 2018 és 2020 közötti helyzetekre vonatkozóan hozott ítéletei arra emlékeztettek, hogy a különleges igényekkel rendelkező kérelmezők azonosításában és támogatásában mutatkozó hiányosságok drámai hatással lehetnek az életükre. Emellett az [EUAA kutatása](#) jelentős adathiányt tárt fel, mivel az EU+ országok – nagyrészt adatvédelmi aggályok miatt – általában nem gyűjtenek és nem rögzítenek adatokat kiszolgáltatottságról, ezért nehéz azonosítani a nemzetközi védelmet kérelmezők körében a fogyatékos vagy kiszolgáltatottság leggyakoribb típusait.

2023 októberében hatályba lépett az isztambuli egyezmény az EU tekintetében, beleértve a menedéjogra és a *visszaküldés tilalmára* vonatkozó rendelkezéseket is. Országos szinten az erőfeszítések a nők és lányok elleni erőszak megelőzésére és az erőszak női áldozatainak támogatására összpontosultak. Az átfogó feltérképezések még mindig számos hiányosságot tártak fel a menekültügyi és befogadási rendszerekben, ami veszélyezteti a nők és lányok biztonságát. Ezeket a hiányosságokat és azok káros hatásait a bíróságok is rögzítették és elbírálták.

A nemzeti hatóságok erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy a menekültügyi és befogadási rendszerek jobban reagáljanak a különféle szexuális irányultsággal, nemi identitással, nemi önkifejezéssel vagy nemi jellemzőkkel rendelkező kérelmezők igényeire. Pontos és időszerű származásiország-információk vonatkoztak az LMBTIQ-személyek helyzetére annak megfelelő értékelése érdekében. E célból az EUAA 2023-ban frissítette az [LMBTIQ-személyekre vonatkozó származásiország-információs kutatási útmutatóját](#), hogy segítse a gyakorló szakembereket. A bíróságok gyakran közbeléptek másodfokon, és hatályon kívül helyeztek elsőfokú elutasító határozatokat, hogy biztosítsák ennek a kérelmezői profilnak a védelmét.

Mivel az Európában ideiglenes védelmet kérő személyek többsége nő és gyermek volt, az emberkereskedelemhez kapcsolódó megfontolások továbbra is kiemelkedőek voltak az EU+ országokban, ami 2023-ban további megelőzési és védelmi intézkedéseket váltott ki. Miután az Európai Bizottság 2022 decemberében javaslatot tett az emberkereskedelem elleni

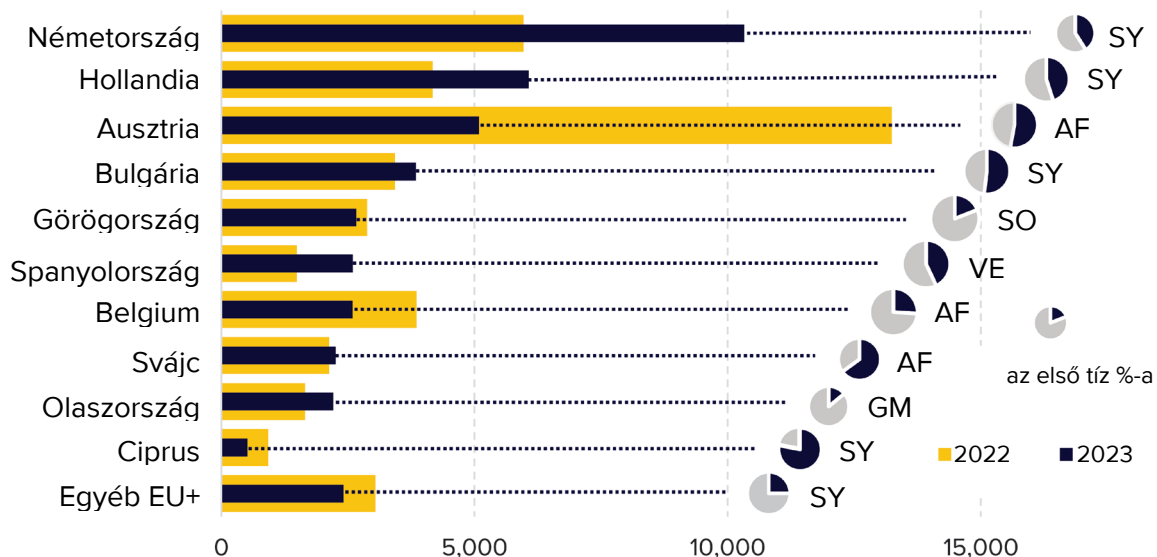


irányelv felülvizsgálatára, az Európai Parlament elfogadta a tagállamokkal folytatandó tárgyalásokra vonatkozó mandátumát, amelyek 2023 novemberében kezdődtek meg az Európai Tanáccsal. Ezt követően az Európai Parlament és a Tanács 2024 januárjában nem hivatalos megállapodásra jutott a jelenlegi irányelv hatályának kibővítéséről. Nemzeti szinten az EU+ országok változtatásokat vezettek be az emberkereskedelem áldozatainak jobb azonosítása, továbbírányítása és védelme érdekében. Egyes országok az aktuális tendenciák elemzésére irányuló tanulmányok megrendelésével a helyzet nyomon követésére is összpontosítottak.

2023-ban 41 000 menedékjog iránti kérelmet nyújtottak be saját bevallás szerint kísérő nélküli kiskorúak EU+ országokban. Ez hasonló volt a 2022. évi szinthez (-5%), és 2015 óta a második legmagasabb számadat. A kísérő nélküli kiskorúak által benyújtott kérelmek aránya stabil maradt, az EU+ országokban benyújtott összes kérelem mintegy 4%-át tette ki. A kiskorú kérelmezők jelentős hányada Szíriából és Afganisztánból származott, és együttesen ötből három az EU+ országokban kérelmet benyújtó, saját bevallás szerint kísérő nélküli kiskorút képviseltek.

A kísérő nélküli kiskorúak által hallgatólagosan visszavont kérelmek száma a 2022-es csúcshoz képest több mint egyharmaddal csökkent, különösen a kísérő nélküli afgán kiskorúak esetében. Ez arra utal, hogy a kísérő nélküli kiskorúak továbbutazása az EU+ országokon belül csökkent.

3. ábra: A saját bevallás szerint kísérő nélküli kiskorúak által 2023-ban benyújtott legtöbb kérelmet fogadó első 10 EU+ ország 2022-höz képest, valamint a benyújtott kérelmek aránya 2023-ban a kísérő nélküli kiskorúak fő állampolgársága szerint



Megjegyzés: Portugália esetében nem álltak rendelkezésre a 2023. október–decemberi időszakra vonatkozó adatok.

Forrás: Az EUAA EPS 2024. február 1-jei adatai.



A kísérő nélküli kiskorúak által benyújtott kérelmek továbbra is magas száma, számos EU+ országban több változást is eredményezett a befogadásukban. Sok probléma fennmaradt, és a kiskorúak befogadási körülményei gyakran nem voltak optimálisak. A jogszabályi és szakpolitikai változtatások célja a folyamatok felgyorsítása és a megfelelő támogatás biztosítása volt, miközben a nem kormányzati szervezetek rámutattak azokra a kockázatokra, amelyeket ezek az eltérések a gyakorlatban jelenthetnek.

Emellett egyes EU+ országok arról számoltak be, hogy kísérő nélküli kiskorú kérelmezők számára nem állnak rendelkezésre gyámok. Annak érdekében, hogy iránymutatást nyújtson és segítséget biztosítson a szolgáltatások minőségének javításához, az Alapjogi Ügynökség (FRA) [kézikönyvet dolgozott ki a gyámok oktatói számára](#), amelyet egy e-tanulási platform egészít ki. Emellett az EUAA-val együtt két gyakorlati útmutatót dolgoztak ki gyámok számára [a nemzetközi védelem](#) és a [menekültügyi eljárás](#) bevezetőjeként. Az FRA és az Európa Tanács is adott ki [iránymutatást](#) határőrök és más hatóságok számára a gyermekek Európa határain való védelméről.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás: <https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-4-children-and-people-special-needs-asylum-procedure>

5. Az EUAA által nyújtott támogatás 2023-ban



Mivel Európában a migrációs nyomás és az összetett védelmi igények továbbra is fennállnak, az Ügynökség kiterjesztette operatív és technikai támogatását a változó minták kezelése érdekében. Az EUAA a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek millióinak igényeire adott kollektív uniós válasz szerves részeként hatékonyan hozzájárult a védelmi megoldások végrehajtásához

Európa-szerte, többek között azzal, hogy segítséget nyújtott az Ukrajnából érkező, lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyeket nagy számban befogadó országoknak.

Annak érdekében, hogy bizonyítékokon alapuló információkat szolgáltatson különféle közönségek – többek között a szakpolitikai döntéshozók – számára, az EUAA folytatta a menekültügy területének konkrét témáira, legfrissebb fejleményeire, újonnan megjelenő kérdéseire és az előrejelzésekre vonatkozó információk gyűjtését, feldolgozását, összegzését és elemzését. Az EU Tanácsának francia elnöksége által készített [konvergencia-ütemterv](#) nyomán az EUAA [kísérleti tanulmányt készített](#) a menedékjog iránti kérelmekkel kapcsolatos döntéshozatali gyakorlatok és a tagállamok védelmi arányai közötti különbségek eredetének elemzése céljából, különös tekintettel azokra a származási országokra, amelyekre vonatkozóan az Ügynökség [iránymutató feljegyzéseket](#) dolgozott ki. A tanulmány megállapította, hogy az elismerő menekültügyi határozatok arányai közötti eltérések több tényező – például a nemzeti rendszerek és döntéshozatali gyakorlatok közötti különbségek – összetett kölcsönhatásából erednek, amelyeket a nemzeti politikák, iránymutatások és ítélkezési gyakorlat befolyásol. A tanulmány azt is kiemelte, hogy az EUAA termékei és tevékenységei hozzájárulnak a gyakorlatok konvergenciájának eléréséhez.

Az Ügynökség egy mélyreható [értékelést](#) is végzett az országinformációs és iránymutató termékeinek felhasználásáról és hatásáról, amely megállapította, hogy az EUAA származásiországinformációit és az egyes országokra vonatkozó iránymutató termékeit



egyenként széles körben használják, az előbbieket elsősorban az ügyekkel foglalkozó tisztviselők, az utóbbiakat pedig főként a szakpolitikai döntéshozók. Az EUAA termékeinek hozzáadott értéke a nemzeti forrásokhoz képest a hitelességükben, a szigorú módszertan következetes alkalmazásában és a harmonizáció szintjében rejlik.

Az Ügynökség által kidolgozott és megvalósított képzések támogatták a KEMR gyakorlati végrehajtását azáltal, hogy a hatékony és tisztességes eljárások uniós normákkal összhangban történő végrehajtása érdekében segítették a menekültügyi és befogadási tisztviselőket ismereteik, készségeik és önállóságuk bővítésében. 2023-ban összesen több mint 13 000 jelentkezés érkezett az EUAA képzéseire, és több mint 7500 tanulót képeztek ki.

Az EUAA egyik kulcsfontosságú munkaterülete, hogy operatív és technikai segítséget nyújt, különösen azoknak a tagállamoknak, amelyek menekültügyi és befogadási rendszerére aránytalanul nagy nyomás nehezedik. 2023-ban az EUAA 13 uniós tagállamnak nyújtott [operatív támogatást](#) számos területen, amelyek – az egyes országok sajátos igényeitől függően – magukban foglalhatják a kapacitás és a minőség növelésére irányuló támogatást a kérelmek első és másodfokon történő nyilvántartásba vétele és elbírálása, a nemzeti befogadási rendszerek, a dublini eljárás, a sebezhetőségi értékelések és a kísérő nélküli kiskorúak védelmének fokozása, az információszolgáltatás és az információkezelés javítása, valamint az áthelyezés és az áttelepítés területén. Az Ügynökség operatív támogatására vonatkozóan 2023-ban végzett értékelések azt mutatták, hogy a támogatást hatékonyan nyújtották, és az a munkafolyamatok javulásához és a kapacitás növekedéséhez vezetett. Emellett az EUAA 2023 folyamán harmadik országokkal folytatott együttműködése révén továbbra is támogatta a KEMR külső dimenzióját kétoldalú ütemtervek és uniós finanszírozású regionális programok alapján.

2023 májusában kinevezték az Ügynökség első alapjogi tisztviselőjét, aki megkezdte az Ügynökség alapjogi stratégiájának kidolgozását és az Ügynökség tevékenységeivel összefüggésben az alapvető jogok megsértésével kapcsolatos panaszok kezelésére szolgáló panasztételi mechanizmus létrehozását. Lépéseket tettek az Ügynökség új felügyeleti egysége által alkalmazandó módszertan kidolgozására is. A hangsúly azon lenne, hogy az Ügynökség szorosan együttműködjön a tagállamokkal az uniós menekültügyi *vívmányokban* foglalt jogi kötelezettségek gyakorlati alkalmazásának nyomon követése, a tagállamok nyomáskezelési képességének értékelése, a hiányosságok megelőzése, a meglévő korlátozások azonosítása, valamint a tagállamok azok kezelésében való segítése érdekében.

2023-ban az EUAA töltötte be a [Bel- és Igazságügyi Ügynökségek Hálózatának \(JHAAN\)](#) soros elnökségét, és öt fő prioritási területen működött együtt más ügynökségekkel:

- digitalizáció, amely a mesterséges intelligencia, a biometria és az interoperabilitás alkalmazásával kapcsolatos kérdéseket foglalja magában;
- az európai zöld megállapodás végrehajtása a bel- és igazságügyi ügynökségeknél;
- információszolgáltatás vegyes migrációs helyzetekben;
- kiberbiztonság; és
- belső és külső kommunikáció a tudatosság növelése, valamint a hálózat tevékenységeinek és működésének népszerűsítése érdekében.

A fő jelentés konkrét szakaszához vezető hivatkozás:
<https://euaa.europa.eu/asylum-report-2024/section-5-euaa-support-2023>



Záró megjegyzések

2023-ban az európai országok továbbra is rekordszámú védelemre szoruló személynek adtak otthont, mivel a menedékjog iránti kérelmek száma immár második éve emelkedett. A konfliktusok, az üldöztetés, az emberi jogok megsértése, a természeti katasztrófák és a degradálódó ökoszisztémák emberek millióit kényszerítették arra, hogy elhagyják otthonaikat, és bizonyos számban Európában keressenek védelmet.

Az EU+ országokban 2023-ban benyújtott több mint 1,1 millió kérelem emlékeztet az európai migrációs válság éveiben, 2015-ben és 2016-ban rögzített számokra. Ugyanakkor az EU+ országok több mint 1,1 millió, átmeneti védelmet biztosító határozatot adtak ki Ukrajnából érkezett, lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek számára, mivel a konfliktus továbbra is tart, és az ország még mindig az orosz invázió pusztító következményeit tapasztalja. A 2015–2016-os és a 2022–2023-as évek közötti jelentős különbség az, hogy a migrációs válság idején a kérelmek megnövekedett számban néhány országból érkeztek, míg jelenleg a kérelmezők ennél több országból származnak, így a védelmi igények hatékony felméréséhez az iránymutatások nagyobb sokféleségére van szükség.

Érthető módon a védelmet kérők összesített száma miatt rendkívüli nyomás nehezedett az európai menekültügyi és befogadási rendszerekre. Védelmi megoldásokat a további erőforrások elosztására irányuló politikai akarat, valamint a különböző érdekelt felek által uniós, nemzeti és helyi szinten tett erőfeszítések és szakértelem kombinációja révén azonosítottak. A 2015 és 2016 közötti időszakkal ellentétben az elmúlt év nem „válságként” jelent meg a közbeszédben, miközben több nemzetközi és ideiglenes védelemre szoruló személynek nyújtottak segítséget. Ez azt jelzi, hogy annak ellenére, hogy a nemzeti menekültügyi és befogadási rendszerek működése különböző mértékben korlátozott, az európai országok előrelépést tettek felkészültségük növelése terén, és felkészültebbek a védelmet kérő személyek nagyarányú beáramlásának kezelésére.

Mindazonáltal a befogadási rendszerekben széles körben tapasztalhatók voltak hiányosságok, és nemzetközi szervezetek, nemzeti emberi jogi intézmények, ombudsmanok és civil társadalmi szervezetek gyakran számoltak be nem megfelelő életkörülményekről, korlátozott támogató szolgáltatásokról és hajléktalanságról. A menekültügyi hatóságok arról is beszámoltak, hogy az érkező kérelmezők egészségi állapota egyre rosszabb, ami valószínűleg az Európába irányuló veszélyesebb utazások eredménye. Az ilyen egészségügyi szükségletek módszeres és szisztematikus kielégítéséhez több erőforrásra van szükség. Mivel nyilvánvaló, hogy a nyomás az elkövetkező években is fennmarad, az EU+ országoknak ennek megfelelően kell tervezniük és beruházniuk a feldolgozási kapacitás növelése és a befogadási rendszerek megerősítése érdekében, hogy a rászorulók számára méltó befogadási körülményeket biztosítsanak.

Az EU+ országok által a hatékony védelem biztosítása érdekében tett erőfeszítések és a menekültügyi és befogadási rendszerek működésével kapcsolatban jelentett korlátozások miatt az igazságügyi intézmények szerepe az uniós menekültügyi *vívmányok* értelmezésében és a KEMR gyakorlati végrehajtásának irányításában meghatározó volt. Az EUB és a nemzeti igazságügyi intézmények továbbra is számos, a KEMR-hez kapcsolódó területen vizsgálták a nemzeti jogszabályokat, szakpolitikákat és gyakorlatokat, különös hangsúlyt helyezve az adott területhez és a menekültügyi eljáráshoz való tényleges hozzáférésre, valamint a *visszaküldés tilalma* elvének alkalmazására, a dublini eljárásra, a kérelmek értékelésére, a befogadási feltételekre (beleértve a különleges igényekkel rendelkező kérelmezőknek nyújtott



biztosítékokat) és az őrizetre. A kérelmek egyre növekvő számára válaszul a nemzetközi védelem iránti kérelmek feldolgozásának kiszervezésére irányuló kísérletek várhatóan továbbra is a politikai napirenden maradnak. Ebben az összefüggésben alapvető fontosságú lesz, hogy a nemzeti bíróságok felülvizsgálatokat végezzenek annak biztosítása érdekében, hogy tisztességes és hatékony menekültügyi eljárás álljon a kérelmezők rendelkezésére.

Mivel a folyamatban lévő ügyek jelentős része esetében még nem hoztak másodfokú határozatot, várható, hogy a bírósági határozatok egyre inkább meghatározzák a jogszerű gyakorlatokat és befolyásolják az EU+ országok menekültügyi politikáját. E célból alapvető fontosságú, hogy forrásokat különítsenek el a nemzeti bírák körében a menekültüggyel kapcsolatos szakmai fejlődés és szakértelem előmozdítására. Az is kiemelkedően fontos, hogy a hatóságok a bírósági határozatoknak megfelelően járjanak el a KEMR-be vetett bizalom megerősítése és a KEMR integritásának megőrzése érdekében.

A korábbi évekhez hasonlóan 2023-ban is sok vitát váltott ki a határigazgatás és a rászoruló védelemhez való tényleges hozzáféréseinek kettős kihívása. 2023-ban jelentős lépéseket tettek az integrált európai határigazgatási rendszer kalibrálása felé a külső szárazföldi és tengeri határok hatékony ellenőrzése és a schengeni térség működésének védelme érdekében. Ez a határokkal és a biztonsággal kapcsolatos információs rendszerek összekapcsolása és interoperabilitása, az európai ügynökségek és a nemzeti hatóságok közötti szorosabb koordináció, valamint a harmadik országokkal folytatott együttműködés révén valósult meg. Emellett az európai integrált határigazgatás egyik kulcsfontosságú eleme – amint azt az Európai Bizottság 2023-ban felvázolta – az alapvető jogok teljes körű tiszteletben tartása. Mindazonáltal számos esetben jelentettek olyan gyakorlatokat, amelyek megakadályozták, hogy a potenciálisan védelemre szoruló személyek ténylegesen elérjék a területet. Az EU+ országok számára alapvető fontosságú, hogy független mechanizmusokat hozzanak létre és megfelelően felszereljenek az emberi jogok határokon történő érvényre jutásának nyomon követésére, amint azt a migrációs és menekültügyi paktum is előírja.

Kétségtelen, hogy a paktum elfogadására vonatkozó politikai megállapodás és az azt követő gyakorlati lépések jelentős áttörést hoztak a KEMR fejlődésében. Eddigi fejlődése során a KEMR mindig is arra ösztönözte az EU+ országokat, hogy javítsák menekültügyi és befogadási rendszereiket, és emeljék a védelmi normák színvonalát. A paktum egy modern menekültügyi rendszert kíván kínálni, amely valóban sokrétű és számos eszközt biztosít. Célja, hogy segítsen az országoknak kezelni az összetett valóságot egy olyan migrációs környezetben, amelyet több, különböző és gyakran kiszámíthatatlan paraméter határoz meg. Mivel nem lehet minden lehetséges forgatókönyvet figyelembe venni, a paktum célja a megoldások megerősítése és a különböző eszközök által kezelt lehetőségek körének bővítése.

A közös jogszabályok kidolgozása, bár fontos, csak egy lépés az egységes menekültügyi politika és a harmonizált védelmi normák felé. Ugyanilyen fontos a szabályok összehangolt és harmonizált alkalmazása. A paktum elfogadását követő hónapok mozgalmas, de építő jellegű időszakot jelentenek majd, amelynek során az országok az Európai Bizottság iránymutatása és az uniós ügynökségek támogatása mellett bevezetik a paktum gyakorlati működéséhez szükséges intézkedéseket. Ebben a folyamatban és azon túl az EUAA továbbra is az európai menekültügyi architektúra létfontosságú eleme lesz, technikai, operatív és képzési támogatást nyújtva az EU+ országok számára. Megerősített megbízatásával az Ügynökség szorosan együttműködik majd az országokkal annak nyomon követése érdekében, hogy a gyakorlatban hogyan alkalmazzák az uniós menekültügyi *vívmányok* szerinti jogi kötelezettségeket, megelőzi a hiányosságokat, azonosítja a meglévő korlátozásokat, és segíti az országokat azok kezelésében.

2024. évi menekültügyi jelentés: Összefoglaló

Az európai nemzetközi védelemről szóló információforrásként a 2024. évi menekültügyi jelentés átfogó áttekintést nyújt a menekültügy terén 2023-ban bekövetkezett legfontosabb fejleményekről. Az összefoglaló a fő jelentés rövidített változatát tartalmazza.

Az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége (EUAA) összegyűjti a közös európai menekültügyi rendszer valamennyi aspektusára vonatkozó információkat. A jelentés e célból felvázolja a szakpolitikák, gyakorlatok és jogszabályok változásait. Bemutatja a menekültügyi tendenciákat, a 2023-as referenciaév fő mutatóit, az adott ügy megvizsgálásáért felelős tagállamot meghatározó dublini rendszer áttekintését, valamint külön fejezetet szentel a különleges igényekkel rendelkező kérelmezőknek, köztük a kísérő nélküli kiskorúaknak. Az ítélezési gyakorlat példái az uniós menekültügyi *vívmányokkal* összefüggésben az európai és nemzeti jogszabályok értelmezésére szolgálnak.

A 2024. évi menekültügyi jelentés számos forrásból – többek között nemzeti hatóságoktól, uniós intézményektől, nemzetközi szervezetektől, civil társadalmi szervezetektől és tudományos köröktől – származó információkra támaszkodik annak érdekében, hogy teljes képet adjon és különböző nézőpontokat mutasson be. A 2023. január 1. és december 31. közötti időszakra vonatkozó jelentés referenciaként szolgál a legújabb európai fejleményekhez a nemzetközi védelem terén.